

«у Франції під терміном *la jurisprudence* розуміється прецедентне право» [6, с. 9]. О. Ф. Скакун визначає її як «процес пізнання і його результати, досягнення в юридичній науці і юридичній практиці в минулому і сьогоденні, прогнозування майбутнього» [5, с. 17]. Найбільш повним видається погляд Н. М. Крестовської та Л. Г. Матвеевої, відповідно до якого юриспруденція являє собою єдність трьох сфер: юридичної науки, юридичної практики та юридичної освіти [1, с. 15]. Однак у контексті даного дослідження замість юридичної науки радше говорити про юридичну теорію, яка б охопила позанаукові теоретичні знання.

Виходячи з вищенаведеного, можна констатувати, що в епоху постмодернізму, за наявного розвитку юридичної матерії та її поняттєво-категоріального апарату на позначення фундаментальної юридичної дисципліни найбільш аргументованим видається застосовувати саме категорію «загальнотеоретична юриспруденція».

Список використаних джерел

1. Крестовська Н. М. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 584 с.
2. Оборотов Ю. Н. Общетеоретическая юриспруденция – теория государства и права нового времени / Ю. Н. Оборотов // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. – С. 54– 62.
3. Общетеоретическая юриспруденция : учебный курс: учебник / под ред. Ю. Н. Оборотова. – О. : Фенікс, 2011. – 436 с.
4. Рабінович П. Загальнотеоретичне праводержавознавство в Україні: здобутки, проблеми, перспективи / П. Рабінович // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – № 4. – С. 3– 16.
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. Вид. 2-ге / О. Ф. Скакун. – Х. : Еспада, 2009. – 752 с.
6. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції / С. Шевчук. – Х. : Консум, 2002. – 296 с.

КІЗЛОВ С. А.

Міжнародний гуманітарний університет,
аспірант кафедри теорії та історії держави і права

ПРАВОВА АКУЛЬТУРАЦІЯ ЯК КАТЕГОРІЯ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Кожна з сучасних правових систем являє собою результат не тільки внутрішнього розвитку, а й, не в меншій мірі, довготривалого процесу культурної взаємодії. Взаємодія культурних контактів здійснюється за допомогою таких засобів як інтеграція, акультурація тощо. Правова

інтеграція та правова акультурація як різновиди інтеграційних процесів ґрунтуються на засадах об'єднання національних правових систем Європи у єдине ціле.

Необхідно звернути увагу, що у сучасних антропологічних, теоретичних та історичних дослідженнях юриспруденції для позначення взаємодії культурних контактів застосовуються різні терміни: «правова акультурація», «правова глобалізація», «правова рецепція», «правова експансія», «правонаступність», «правова конвергенція» та ін. Всі названі поняття в тій чи іншій мірі характеризують взаємодію правових систем, їх взаємопоглиблення, взаємозв'язок та реінтеграцію.

Загальнотеоретична юриспруденція порівняно нещодавно почала досліджувати даний феномен, тому досі відсутні фундаментальні теоретичні розробки. І саме фундаментальні дослідження правової акультурації є актуальними, завдяки яким теорія правової акультурації доповнюється новими ідеями і тим самим розвивається та вдосконалюється.

Правова акультурація є невід'ємною частиною розвитку та реформування правової системи та має різні міжгалузеві та галузеві визначення. На підставі аналізу широкого спектру наукової літератури було розроблено загальнотеоретичне визначення правової акультурації — як тривалий контакт правових культур різних соціумів, що використовує в залежності від історичних умов різноманітні методи і способи впливу, необхідним результатом якого є зміна первинних структур контактуємих культур і формування єдиного правового простору.

Ю. М. Оборотов зазначає, що під «правовою акультурацією» слід розуміти засвоєння і використання правових цінностей, норм, інститутів, процедур, рішень, форм і видів діяльності інших правових культур, правових систем, правових сімей. Оскільки сучасний світ не може існувати в умовах замкнутості правових культур, відбувається свого роду циркуляція в суспільній свідомості різноманітних ідей, світоглядних і ціннісних установок, розповсюджених через систему освіти і виховання. [1]

Обсяг терміна «правова акультурація» пов'язується з результатами юридичної взаємодії (ефективна, частково ефективна та неефективна акультурація). «Правова акультурація» — більш широке поняття в порівнянні з «правонаступністю», включає її, оскільки охоплює не тільки елементи правової системи, але й всі сфери діяльності держави.

Процес акультурації визначається багатьма чинниками, зокрема політичними, культурними, етнічними, що є властивими певним соціумам. Існує думка, що акультурація, інтеграція досягаються шляхом запровадження загальних нормативних орієнтирів і правил правового регулювання, засобами узгодження діяльності держав і недержавних структур.

Сучасний етап правової акультурації, безумовно, має свої особливості. Правова акультурація в нашому суспільстві обумовлена соціально-економічними, культурно-психологічними, філософсько-етичними

факторами. [2] Це пов'язано з глобалізаційними змінами, зокрема, поступовим перетворенням світового простору в такий простір, де безперешкодно рухаються капітали, товари, послуги, розповсюджуються ідеї та їх носії, створюються особливі правові простори, на території яких встановлений спеціальний режим для діяльності суб'єктів у будь-якій сфері життєдіяльності людини. [3]

Виокремлюючись серед тотожних явищ, акультурація має свої особливості (ознаки), які дозволяють говорити про те, що правова акультурація є цілком самостійним юридичним явищем, сприяючим як модернізації сучасних правових систем, так і підкреслюючи їх самотність.

Так, правовій акультурації притаманні такі ознаки, як те, що акультурація є особливою формою взаємодії національної правової системи як результату розвитку відповідної національної правової культури з іншими правовими культурами та правовими системами. Результатом акультурації є зміна первісної правової культури (або окремих її елементів).

Способи акультурації є також особливістю (ознакою) цього явища. Так, способами правової акультурації є "перенесення", "пристосування", "засвоєння", "використання". Безперервність є також ознакою правової акультурації. Також к ознакам (особливостям) правової акультурації можна віднести результат правової акультурації, механізм, суб'єктний склад процесу правової акультурації, стадії, методи тощо.

Крім того, окремими дослідниками пропонуються інші ознаки правової акультурації, які в цілому підтверджують самостійний характер категорії «правова акультурація». [4]

Можна визначити, що правова акультурація — це відносно самостійний процес тривалої взаємодії правових систем, що припускає використання (залежно від культурно-історичних умов) різних за природою і силою впливу методів, необхідним результатом якого є зміна первісної правової культури (або окремих її елементів) одного або обох соціумів, які контактують.

Список використаних джерел

1. Оборотов Ю. М. Традиції та новації у правовому розвитку: монографія / Ю. М. Оборотов. – Одеса: Юридична література, 2006. – 160 с.
2. Тихомиров А. Д. Философские проблемы правовой компаративистики. – К., 2009. – Вып. 17. – С. 26.
3. Володин А. Г., Широков Г. К. Глобализация : истоки, тенденции, перспективы // Полис. – 1999. – № 5. – С. 84.
4. Дивись напр.: Сокольская Л. В. Взаимодействие правовых культур в историческом процессе. – Орехово-Зуево: МГОГИ, 2013. С.28– 31.